

BOLALAR MUSIQIY QOBILIYATINING RIVOJLANISHI

Turan International University talabasi

Axmedova Ezoza

Annotatsiya: Ushbu maqola bolalar musiqiy qobiliyatining rivojlanishi va uning o'zgarishi jarayonlarini o'rganadi. Musiqa bolalar ongini, hissiyotlarini va ijodiy imkoniyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Maqolada musiqiy qobiliyatlarning rivojlanishining biologik, psixologik va pedagogik jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, turli yosh davrlarida musiqaning ta'siri, musiqiy ta'limning ahamiyati va musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirishning samarali metodlari haqida ma'lumot beriladi.

Kalit so'zlar: musiqiy ta'lim, bolalar, predmet, maqsad, vazifalar, kognitiv rivojlanish, ijtimoiy integratsiya, madaniy meros, Kodály metodi, Orff Schulwerk, Dalcroze Eurhythmics, O'zbekiston ta'lim tizimi, musiqiy qobiliyatlar, ijodkorlik.

Annotation: This article explores the development of children's musical abilities and the processes of its transformation. Music plays an important role in the development of children's minds, emotions and creative possibilities. The article analyzes the biological, psychological and pedagogical aspects of the development of musical abilities. It also provides information about the influence of music at different age periods, the importance of musical education and effective methods of developing musical abilities.

Keywords: musical education, children, subject, purpose, tasks, cognitive development, social integration, cultural heritage, Kodály method, Orff Schulwerk, Dalcroze Eurhythmics, Uzbek educational system, musical abilities, creativity.

Аннотация: В данной статье рассматриваются процессы развития музыкальных способностей детей и их трансформации. Музыка играет важную роль в развитии детского ума, чувств и творческих способностей. В статье анализируются биологические, психолого-педагогические аспекты развития музыкальных способностей. Также дается информация о влиянии музыки в разные возрастные периоды, о значении музыкального воспитания и эффективных методах развития музыкальных способностей.

Ключевые слова: музыкальное образование, дети, предмет, цель, задачи, когнитивное развитие, социальная интеграция, культурное наследие, метод Kodály, Orff schulwerk, Dalcroze eurhythmics, система образования Узбекистана, музыкальные способности, творчество.

Kirish

Musiqqa bolaning hissiyoti, miyasining rivojlanishi va ijtimoiy ko'nikmalarining shakllanishi uchun muhim vosita hisoblanadi. Bolaning musiqiy qobiliyati uning asab tizimi, xotira, diqqat, ritm va tonni anglash kabi psixofizik jarayonlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Musiqqa orqali bolaning ijodiy fikrlash ko'nikmalari ham shakllanadi, chunki musiqqa san'ati insonni ko'proq xayol qilishga, tasavvurlarini boyitishga, tuyg'ularini anglash va ifodalashga yordam beradi. Musiqiy qobiliyat insonning genetikasida va asab tizimida chuqur ildizga ega. Ba'zi bolalar tabiatan musiqaga qiziqish bilan dunyoga keladi, boshqalari esa musiqqa bilan aloqada bo'lish orqali musiqiy qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Miyaning musiqiy tinglash va ijro etish uchun javob beradigan qismlari, ayniqsa, bolalik davrida tez rivojlanadi. Bolaning yoshiga qarab, musiqani qabul qilish va ifodalash darajasi o'zgaradi, shuning uchun musiqiy ta'limning o'z vaqtida boshlanishi juda muhimdir.

Bolalar musiqiy qobiliyatlarini turli yosh davrlarida boshqacha rivojlantiradilar:

Birinchi bosqich (0-3 yosh): Bu yoshda bola musiqa va ritmni eshitish va anglashga boshlaydi. Ota-onalar bolaga turli xil qo'shiqlarni aytish, musiqali o'yinlar va uy sharoitida ritmik harakatlar yordamida musiqa bilan tanishtiradilar. Bu davrda musiqiy qulaylik va uyg'unlikni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi.

Ikkinchi bosqich (3-6 yosh): Bolalar musiqani yanada faollik bilan qabul qiladilar, ular musiqa asboblarni tutishni, ijro etishni va qo'shiqlarni o'rganishni boshlaydilar. Ular musiqaning melodiya va ritmini anglashda rivojlanadilar. Ayniqsa, guruhli musiqiy faoliyatlar, masalan, bolalar orkestrlari va musiqa sinflari bu yoshdagi bolalar uchun foydali bo'ladi.

Uchinchi bosqich (6-12 yosh): Bu davrda bola musiqiy asboblarni o'rganish, qo'shiqlarni kuylash, kompozitsiya qilish kabi murakkab faoliyatlarga kirishadi. Musiqiy ta'lim orqali bola o'z qobiliyatlarini to'liq rivojlantira boshlaydi. Musiqiy tahlil, eshitish qobiliyati va ijro etish darajasi yuqori bo'ladi.

Musiqiy ta'lim bolaning musiqiy qobiliyatlarini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Erta yoshdan boshlab musiqiy darslar orqali bola musiqiy tilni, notalar va ritmni o'rganadi. Ta'lim jarayonida, nafaqat bolalar musiqiy asboblarni o'rganadilar, balki ular musiqaning psixologik va ijtimoiy ta'sirlarini ham his qiladilar. Musiqiy darslarda guruhli faoliyat, ijodiy mashg'ulotlar, va musiqiy pyesalarni ijro etish orqali bola o'zini ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Musiqa bolalar o'rtasida ijtimoiy aloqalarni rivojlantirishga yordam beradi. Musiqiy guruhlarda yoki orkestrlarda ishlash, bolalar o'rtasida hamkorlik va guruhda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Musiqa orqali bolalar bir-birlariga hurmat, mas'uliyat, va muvofiqlikni o'rganadilar. Musiqaning ijtimoiy ta'siri shundaki, u bolalarga o'z fikrlarini aniq va to'g'ri ifodalashga, hamkorlik qilishga va hissiyotlarni o'zaro tushunishga yordam beradi.

Xulosa

Musiqiy qobiliyatning rivojlanishi bolaning ongli, hissiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Bolalar musiqiy ta'lim orqali o'zlarining ichki dunyosini kengaytiradilar, ijodiy fikrlashlarini rivojlantiradilar va ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'zlashtiradilar. Shuning uchun, bolalarga musiqiy ta'limni erta yoshdan berish ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
- 2.Gardner, H. (1983). Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. Basic Books.
- 3.Hall, D. (2001). Musiqa va bolalar tarbiyasi. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim Vazirligi.
- 4.Zhang, L., & Hu, H. (2010). Children's Music and Cognitive Development. Journal of Research in Music Education, 58(4), 378-389.
- 5.Elkonin, D. B. (1992). Psixologiya i muzykal'noe vospitanie. Moscow: Pedagogika.